

NP305Zk Správní věda

*Přednáška č.3
5. října 2018*

Veřejná správa v Evropě. Evropský
správní prostor.

Přednáší: doc.JUDr.Soňa Skulová, Ph.D.

Evropský správní prostor

- *vývoj správních systémů a právních úprav v evropských zemích,*
 - určité ***společné znaky*** (tradice, hodnoty, principy, a také organizační systémy), i když lze identifikovat 3 hlavní modely: francouzský, německý /a rakouský/, a anglický.
 - vývoj *institucionalizace* (Rada Evropy, ES/EU),
 - proces *evropeizace správního práva* (pojmy, principy, záruky, postupy, přezkum), viz např. aktuálně – GDPR.
 - vytváření „*Evropského správního prostoru*“.

Evropský správní prostor

Trojí pojetí:

- a) *prostor EU* (členských států EU), vymezený *komunitárním, resp. unijním právem*,
- b) společný správní prostor vytvářený *na bázi mezivládní spolupráce* (smlouvy, dohody) tj. *administrativní spolupráce* států (nejen EU), veřejnoprávních korporací i nevládních organizací.
- c) prostor *veřejné správy evropských demokratických států*, založený na společném, sdíleném hodnotovém základě (včetně respektu k základním právům jednotlivce), a projevený ve společných *obecných principech*, na bázi tzv. *ius commune* (zejména na bázi Rady Evropy).

Vliv soudní judikatury – SD EU, ESLP.

Evropský správní prostor :

- **Pilíře „Evropského správního prostoru“:**
 - *právní stát,*
 - *předvídatelnost a spolehlivost,*
 - *otevřenost a transparentnost,*
 - *odpovědnost,*
 - *efektivnost.*

- Veřejná správa jako **služba** občanům a veřejnosti.

Principy dobré správy

„Dobrá správa“ (Good Administration, Good Governance)

- **vs.**
„Špatná správa“ - „maladministration“.

+ „Právo na dobrou správu“

Principy dobré správy

Působí k tomu, aby veřejná správa (správní orgány) fungovaly *správně a dobře,*

plnily své cíle a úkoly, požívaly *správných metod, a správných forem činnosti (a správným způsobem).*

a to z pohledu *veřejného zájmu i práv a zájmů občanů.*

Principy dobré správy (povaha, úprava)

= *požadavky, vodítka (standardy úrovně, kvality)* pro správný výkon veřejné správy, pro správnou správní praxi.

Obsahem: některé zásady povahy neprávní (etické), ale některé právní povahy.

Pokusy o *katalogy principů*.

- např. Doporučení VM RE (2007)7,
- nebo materiál VOP z roku 2006 – „desatero“.

Určitým koncentrovaným vyjádřením – „*Základní zásady činnosti správních orgánů*“ v platném správním řádu (z.č.500/2004 Sb., § 2 – 8).

Rovněž – v úpravě povinností úředníků státních a územních samosprávných celků v příslušných zákonech.

Principy dobré správy

Rozvinuly a uplatňují se:

v Evropském správním prostoru,

(= systémy veřejné správy členských zemí Rady Evropy, EU, a samotné EU) .

Včleňovány do různých dokumentů, doporučení, smluv, právních úprav,

- *uplatňovány* v judikatuře (ESLP, SD EU, ÚS, ale i NSS).

Principy dobré správy

- členění dle zaměření:

Některé z nich jsou povahy **hodnotové /materiální, “obsahové“/** - míří ke spravedlnosti, ochraně práv, apod. Mnohdy usměrňují obsah rozhodnutí.

/proporcionalita, předvídatelnost, ochrana veřejného zájmu, transparentnost, nestrannost, objektivita/.

Některé - povahy spíše **procedurální /“technické“, resp. etické/** - jak postupovat, řešit procesní otázky, jak se chovat k adresátům – klientům.

/včasnost, rychlost, otevřenost - transparentnost, procesní rovnost, procesní ekonomie, ale také slušnost a zdvořilost.../

= blízké procesním zásadám.

Slouží naplnění zásad hodnotových, materiálních.

Principy dobré správy

základem pro

- naplnění „*práva na dobrou správu*“
 - čl. 41 Charty základních práv EU /Nice 2000/,
 - ale používán již v judikatuře Soudu první instance a ESD = nabývání právní závaznosti.

- naplňování *ústavních principů právního státu* v podmínkách veřejné správy (Ústava ČR, Listina ZPS) = *základ vztahů občan vs. veřejná správa.*

Principy dobré správy

- jako jedno z hlavních hledisek pro činnost Veřejného ochránce práv (§ 1 z.č. 346/1999 Sb.) – „*porušení principů dobré správy*“,
- slouží řádnému výkonu veřejné správy, mj. dle „*základních zásad činnosti správních orgánů*“ (§ 2 – 8 správního řádu - z.č. 500/2004 Sb.).

Navozuje je zejména § 4 a § 8 - *zásada „dobré správy“ a spolupráce* správních orgánů v zájmu dobré správy.

Další zásady: - šetření práv a oprávněných zájmů, ochrana dobré víry (§ 2),
- *pomoc a poučení* dotčeným osobám, *uvědomění o úkonech* (+ úprava *stížnosti* mj. na chování úřední osoby),
- *správnému výkladu a aplikaci právních předpisů* správními orgány.

Principy dobré správy

Zpracovány do **povinností úředníků:**

■ *Státní služba (§ 77):*

- vykonávat službu *nestranně*, v mezích svého oprávnění a zdržet se při výkonu služby všeho, *co by mohlo ohrozit důvěru* v jeho nestrannost,
- zachovávat *pravidla slušnosti* vůči představeným, ostatním státním zaměstnancům a zaměstnancům ve správním úřadu a při úředním jednání,
- zdržet se *jednání, které by mohlo vést ke střetu veřejného zájmu se zájmy osobními*, zejména *nezneužívat informací* nabytých v souvislosti s výkonem služby ve prospěch vlastní nebo jiného, jakož i *nezneužívat postavení* státního zaměstnance,
- dodržovat *pravidla etiky* státního zaměstnance vydaná služebním předpisem.

Principy dobré správy

Zpracovány do **povinností úředníků:**

Úředníci ÚSC (§ 16):

- *jednat a rozhodovat nestranně* bez ohledu na své přesvědčení a zdržet se při výkonu práce všeho, co by mohlo ohrozit *důvěru v nestrannost* rozhodování,
- zdržet se jednání, jež by závažným způsobem *narušilo důvěryhodnost územního samosprávného celku*,
- zdržet se jednání, které *by mohlo vést ke střetu veřejného zájmu se zájmy osobními*, zejména *nezneužívat informací* nabytých v souvislosti s výkonem zaměstnání ve prospěch vlastní nebo někoho jiného,
- poskytovat *informace* o činnosti územního samosprávného celku podle zvláštních právních předpisů v rozsahu, v jakém to vyplývá z jeho pracovního zařazení,
- zachovávat pravidla slušnosti při úředním jednání a vůči ostatním zaměstnancům působícím ve veřejné správě.

Principy rovněž začleněny do etických kodexů (viz 2. přednáška).

PDS slouží a napomáhají

- naplňování požadavků (idejí) **spravedlnosti, racionálnosti** (rozumnosti) a **efektivnosti** /dobré/ veřejné správy
- ***eliminaci nebo snižování rizik spojených s nesprávným výkonem veřejné správy („špatné správy“).***

Neboli jsou **vodítkem** pro správní orgány v otázkách:

JAK ROZHODOVAT i JAK POSTUPOVAT.

Prameny ke studiu:

- Skulová, S., a kol.: Základy správní vědy, MU, 2014, str. 28-35, 90-97.
- Hendrych, D. a kol. Správní právo. Obecná část. 9. vydání. C. H. Beck, 2016, s. 549-559.
- Sládeček, V. Obecné správní právo, 3. vydání, Wolters Kluwer, 2012, s. 462 – 469.
- Kolektiv autorů, Evropská veřejná správa, UJAK, 2015, s. 128 – 135.